

Kansan Arkisto

historian tallentajana

Vasemmistolaisen työväenliikkeen ja kansalaisjärjestöjen arkisto

Marita Jalkanen

Kansan Arkisto

www.kansanarkisto.fi

Kansan Arkisto

- Vasemmistolaisen työväenliikkeen ja kansalaisjärjestöjen päätearkisto
- SKP:n arkisto perustettiin vuonna 1945 kun kommunistien toiminta laillistettiin
- Yhteiskunnallisen arkistosäätiön ylläpitämä Kansan Arkisto vuodesta 1957
- Valtakunnallinen
- Sijaitsee osoitteessa Vetehisenkuja 1, Helsinki
- Avoinna kaikille ti-pe 9-16

Hankintapolitiittinen profiili

KANSAN ARKISTON VASTUULLA:

- - SKP:n arkistot
 - - SKDL:n arkistot
 - - Vasemmistoliiton arkistot
 - - vasemmistolaisen ammattiyhdistysliikkeen henkilö- ja yhteisöarkistot
 - - vasemmistolaisen työväenliikkeeseen sitoutuvien yhteisöjen ja henkilöiden arkistot
 - - yhteiskuntahistoriallista tutkimusta palvelevia yhteisö- ja henkilöarkistoja
 - - yhteiskunnallisten liikkeiden arkistot
 - - "uudet liikkeet" (kansalaisjärjestötoiminta, mm. ympäristöliikkeet)
 - - vasemmistolaiset lehdet ja kustannusosakeyhtiöt
- **Kansallisarkiston kanssa yhteistyössä määritelty yksityisten arkistojen hankintapolitiikka virallisesti vuonna 2017**
 - Pyrkii varmistamaan teemallisesti, ajallisesti ja alueellisesti monimuotoisen ja yhteiskunnallisesti edustavan arkistoaineiston talteen saannin
 - Hankintapolitiikka tukee
 - yksilöiden ja yhteisöjen identiteettien rakentamista ja sosiaalista muistia
 - tutkimuksen, kansalaisten ja yhteisöjen oppimisen, elämysten ja tiedon tarpeita

Kansan Arkisto lukuina

- Reilut 4,5 hyllykilometriä arkistoaineistoa
- 7 190 järjestöarkistoa
- Noin 500 henkilöarkistoa
- Kokonaiskartunta vuonna 2020 158 hyllymetriä
- Henkilöstöä 7,6 htv
- Tiloja 1311,5 neliötä
- 517 000 euroa valtionapua vuonna 2021

Pysyväisluonteinen valtionapu

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20061006>

- Yksityisiä valtionapuarkistoja 11 kpl
- Kansan Arkisto on saanut vuodesta 1974 valtionavustusta
- Kansallisarkisto myöntää vuosittain
- Enintään 80 % hyväksytyistä menoista
- Yksityiset valtionapuarkistot OKM:n tiede ja tutkimus sektoriin (tutkimuksen ja sen infrastruktuurien rahoitus)
- Valtionavustus ensisijaisesti Veikkausvoittovaroista
- Leikkausuhka syksyllä 2021

Kansan Arkiston paperiasiakirjat

Arkiston vanhimmat asiakirjat ovat Helsingin karvarikisällien pöytä- ja kassakirjat vuodelta 1785. Suurin osa aineistosta on viimeisen sadan vuoden ajalta, ensimmäisten työväenyhdistysten perustamisesta tähän päivään.

Asiakirjakokoelmiin kuuluu työväenjärjestön arkistoja eri puolilta maata, kansalaisjärjestöjen (kulttuuri- ja sivistysjärjestöjen, eläkeläisyhdistysten, keräystoimikuntien, harrastajateattereiden, talotoimikuntien jne.) arkistoja, työväenlehtien ja kirjapainojen arkistoja, erikoiskokoelmat, jäljenne- ja lehtileikekokoelmat ja henkilöhistorialliset kokoelmat.

Asiakirja-aineistoa on yli 3 700 hyllymetriä. Osa arkiston tekstiasiakirjoista on digitoitu.

Toistaiseksi vain vähän syntysähköistä aineistoa.

Valokuvat

- **Valokuvakokoelma** sisältää yli kaksi miljoona valokuvaa.
- Aihepiireinä ovat työväen järjestötoiminta, kansalaisjärjestöt, poliittiset tapahtumat, henkilökuvat ja työväestön elinolot: asuminen, työ, työttömyys ja vapaa-ajan vietto. Kotimaisten kuvien lisäksi kokoelmassa on myös ulkomaalaisia valokuvia.
- Yhteinen kuvatietokanta Työväenmuseum Werstaan, Työväen Arkiston ja museoiden kanssa
- www.arjenhistoria.fi
- Kuvat valtaosin Finna.fi:ssä

Äänitteet

Ääni- ja kuvatalennekokoelma koostuu työväen muistitietoa ja perinnettä sisältävistä haastatteluista ja muistelmista, kokouksien ja tilaisuuksien äänitteistä, äänilevyistä ja videonauhoista

Tallenteita kokoelmassa on reilut 11 000 kappaletta.

- Muistelmia ja haastatteluja on yli 1300 henkilöltä
- Äänitettyjä muistelmia ja haastatteluja ja erilaisten keruuprojektien äänitteitä
- Osa on Kansan Arkiston henkilökunnan keräämiä, osa harrastajien keräämiä muistelmia
- Kuluttajaosuustoiminnan apurahalla digitoitu tuhoutumisvaarassa olevia äänitteitä

Julisteet ja käsikirjasto

Julistekokoelmaan kuuluu lähes 8 000 julistetta, joista osa on järjestetty ja luetteloitu aiheenmukaisesti (mm. työväenpuolueet, ammattiyhdistystoiminta, kansalaisjärjestöt, vaalit, työväenlehdet, kulttuuri, urheilu- ja huvitilaisuudet) Julistekokoelmassa on myös ulkomaisia julisteita. Osa kokoelmasta on digitoitu.

- Erillisiä julisteprojekteja, joissa digitoitu ja kuvailtu julisteita

Käsikirjasto

- lähes 15 000 painatetta

Aihepiireinä ovat

- poliittinen historia, sosiaali- ja kulttuurihistoria, työväenliike, henkilöhistoria, taiteet ja kaunokirjallisuus

Arkiston tehtävät

- Hankkii aineistoa valtakunnallisesti
- Säilyttää
 - pysyvästi
 - arkistokelpoisiin tiloihin ja pysyviin formaatteihin
- Järjestää
- Kuvailee (asiakirja-aineisto Ahaaseen, kuvat, julisteet ja kirjat Akseliin)
- Palvelee tutkijoita ja muita tiedontarvitsijoita (tutkijapalvelu ti-pe 9-16)
 - Ohjaa ja kouluttaa yhteisöjä arkistohoidossa (KSL:n kanssa laadittu arkistokysely marraskuun loppuun saakka)
 - Asettaa aineistot tutkijoiden ja muiden tietoa hakevien käytettäväksi
 - Edistää käyttöä
 - Kuvat Finna.fi, tulevaisuudessa myös arkistoaineistojen metatiedot

Mistä arkiston aineistot?

Kansan Arkiston kokoelmat karttuvat

- yksityisten ja yhteisöjen lahjoituksilla
- Erilaisten keruiden ohjaamina
- Arkisto toimii Vasemmistoliiton ja sen toimintaan liittyvien järjestöjen ja verkostojen sekä useiden kansalaisjärjestöjen päätearkistona.

Lisäksi aineistoa luovuttavat

- Muut arkistot
- Werstas ja muut museot

Yksityisten järjestöjen ja henkilöiden aineiston toimittaminen arkistoon perustuu vapaaehtoisuuteen

- Luottamus!

Aktiivista hankintaa

-
- Erilaiset projektit
 - Kansantalojen liiton ja Kansan Arkiston yhteisprojekti 2019-2020
 - Pirkanmaan rauhanaineistot talteen 2021 yhteisprojekti
 - Lappi
 - Muistelmakeruut
 - Valtaosa muistelmista keruiden tulosta
 - 1958 Luokkasodan muistot talteen –keruu
 - 1966 Suomen Kommunistisen Puolueen vaiheet 1918-1944
 - 1981 Entisten poliittisten naisvankien muistitiedon keruu
 - 2017-2018 Pappani oli punakaartilainen –keruu
 - Keruiden avulla voidaan aktiivisesti vaikuttaa aineistojen päätymiseen arkistoon
 - Saadaan puuttuvia aineistoja

Mihin aineistoja käytetään?

- Arkistot ovat keskeinen osa tutkimuksen infrastruktuuria
- Tutkimuksen käytössä nyt ja tulevaisuudessa
- Haasteena tietää tulevaisuuden kiinnostuksen kohteet

Lähteiksi esimerkiksi

- erilaisiin tutkimuksiin
- historiikkeihin, tv-ohjelmiin ja elokuvaan, artikkeleihin
- opinnäytetöihin
- taideprojekteihin
- taideteoksiin
- romaanien taustamateriaaliksi
- inspiraation lähteiksi
- itsetutkiskeluun

Mitä Neuvostoliitossa ja muissa sosialistimaissa opiskelleista ?

- SKP: Sihteeristö, valistusosasto, kaaderijaosto.
- Opiskelijajärjestöt ja -yhdistykset:
 - Mm. SOL (mm. kansainvälinen jaosto), SOL - Neuvostoliitossa, SDNL, SNS, Venäläinen Kulttuuridemokraattinen Liitto, Kievin Akateeminen Sosialistiseura, Leipzigin Akateeminen Sosialistiseura, Leningradin Akateeminen Sosialistiseura, Moskovan Akateeminen Sosialistiseura
- Henkilöarkistot
 - 14 henkilöarkistossa asiakirjoja esimerkiksi opiskelu- ja luentomuistiinpanoja, muistivihkoja, opiskeluvihkoja, opinto- ja muita aineistoja. (Niilo Jokinen, Erkki Kauppila, Veikko Sippola, Tutta Tallgren)
- Äänitteet
 - Mm. Moskovan puoluekoulussa -keruuprojektin haastattelut, Moskovan koulussa -TV-dokumentin litteroidut haastattelu (VHS, litteroitu)
- Muistelmat
 - 7 kpl

Osa aineistosta käyttörajoitettu!

Vetoomus

- Neuvostoliitossa ja sosialistimaissa opiskelleiden aineisto kiinnostaa
 - Erityisesti kaikki ”epävirallinen” historia
 - Toimittakaa aineistoja arkistoon
 - Järjestäkää Veneoy:n keruu
- ”Olemattomat” jäävät historiaan kun aineistot on arkistossa!

Kiitos